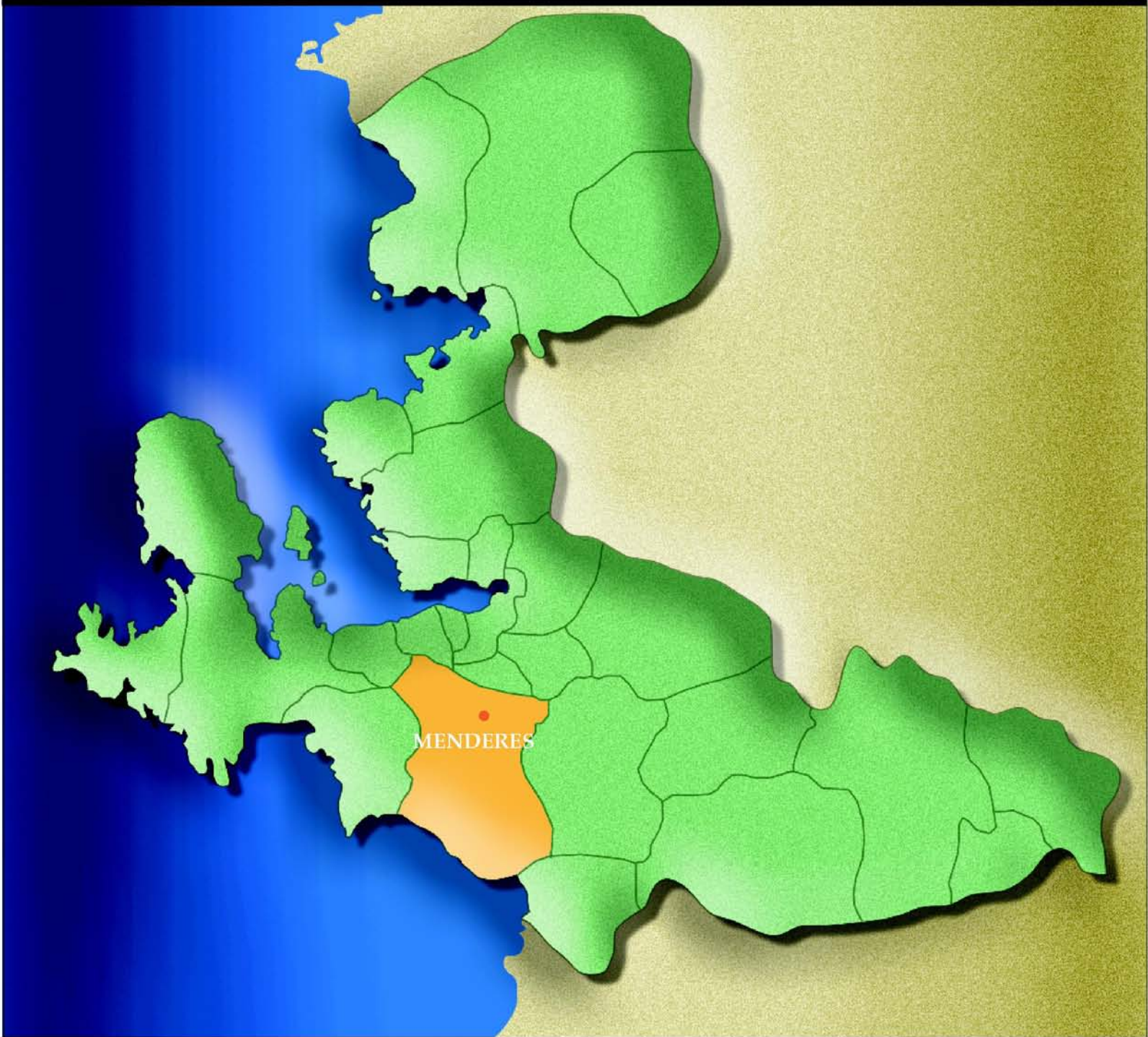

MENDERES

KÜNYE

DEĞİŞKEN	YIL	BİRİM	MENDERES: VERİ/AÇIKLAMA
Yüzölçümü	2006	km ²	737
Nüfusu	2006 (Projeksiyon)	kişi	83.185
Nüfus yoğunluğu	2006 (Projeksiyon)	kişi / km ²	113
Kentleşme oranı	2006	yüzde	27
Rakımı	2006	m	64
İl merkezine uzaklığı	2006	km	20
İzmir'e göre konumu	2006	-	İzmir'in güneyinde
Komşu il ve ilçeler	2006	-	Güneydoğusunda Torbalı, Güneyinde Selçuk, kuzeyinde Seferihisar, İzmir
Metropol ilçe mi?	-	-	Evet
Temel geçim kaynakları	2006	-	Tarım, Turizm, Ticaret ve biraz da sanayi
Kişi başına düşen gelir	1996	dolar	4.431
Gayri Safi Yurtiçi Hasıla	1996	YTL	25.350.319
Gayri safi tarımsal üretim gelir	2006	YTL	109.388.265
İhracatı	2006	dolar	17.557.755,05
Önemli ihraç ürünleri	2006	-	Mobilya, Tekstil-konfeksiyon, narenciye.
Ticaret sanayi merkezleri	2006	-	Tekeli OSB, Kısıkköy Sanayi Ssitesi
Toplam firma sayısı	2006	adet	540
Tahsil edilen vergi toplamı	2006	YTL	112.905.061,75
Banka, şube sayısı	2006	adet	4 banka-7 şube
Yer altı zenginlikleri	2006	-	Dolomit, Perlit, Pomza
Toplam konut sayısı	2006	adet	5.360
Toplam otel yatak kapasitesi	2006	adet	3.706
Okur-yazar nüfus oranı	2006	yüzde	99
Öğretmen başına düşen öğrenci sayısı	2006	kişi	78
Doktor başına düşen kişi sayısı	2006	kişi	1.981
İlçe ile özdeşleşmiş unsurlar	2006	-	Tahtalı Barajı, Satsuma Mandalina

1. GİRİŞ

Menderes, İzmir İlinin güneyinde, yüzölçümü 737 km², yüksekliği 64 metre olan, verimli topraklara sahip bir ilçedir.

03.06.1988 tarihinde 3392 Sayılı Kanunla, Menderes adıyla İlçe statüsüne kavuşmuştur.

Menderes İlçesi mülki sınırları içinde, geniş bir alanda Anadolu Uygarlıklarının ve Ege Bölgesi yerleşik Şehir Devletlerinin kalıntıları bulunmaktadır.

Antik İyon uygarlığının önemlilerinden Colophon bugün Değirmendere de, Claros Ahmetbeyli Köyünde, Lebedos ise Gümüldür de yer almaktadır.

İlçe, 9 Eylül 1922' de İzmir'in kurtuluşu ile birlikte Yunanlıların işgalinden kurtarılmış ve Cumaovası ismini almıştır.

İlçede Akdeniz iklimi hüküm sürmektedir. 40 km' lik sahil şeridinde birbirinden güzel kıyı/ köy/ turistik tesisleri ile önemli turistik potansiyele sahiptir.

Menderes İlçesi karayolu ile İzmir İl Merkezine 20 km mesafededir. İzmir/Aydın demiryolu ve karayolu ilçe sınırından geçmektedir.

Menderes İlçe Merkezi, İzmir Büyükşehir Belediyesinin sınırları ile bütünleşmiştir. İlçe, sınırında bulunan Adnan Menderes Havalimanı ile de önemli bir konuma sahiptir.

İlçede en önemli yükseklikler; Çatalkaya ve Gümüşsuyu dağlarıdır.

Akarsu yönünden fakir olan İlçe, Karakuyu, Görece, Kısık, Tahtalı ve Develi Çayları Bulgurca Çayına kavuşmaktadır. Daha önceleri Ege Denizine dökülen bu çaylar, bugün "Tahtalı Barajı" na birleştirilmiştir.

Ayrıca, Balaban ve Sandı göletleri tarım alanlarının sulanmasında kullanılmaktadır.

İlçe merkezinde Kasımpaşa, Mithatpaşa, Kemalpaşa, Cüneytbey, Barbaros, Gölcükler, Altıntepe, Dereköy ve Gümüş Mestanlı mahalleleri bulunmaktadır.

Gümüldür, Görece, Özdere, Tekeli, Değirmendere ve Oğlananası olmak üzere 6 belgesi ve 20 köyü vardır. Beldelerde toplam 17 mahalle bulunmaktadır.

2. İlçenin Tarihi, Coğrafi ve Demografik Yapısı

2.1. Tarihi

Menderes'in tarihçesi Roma devrine kadar uzanmakta olup ilk toplu hayat Bizans devrine aittir. Polis Hora ve Ayena adlı iki büyük şehir vardır. Bu iki şehir Taşköprü ile birbirine bağlanmıştır. Bu olay MS 600 yıllarına rastlar.

1071 Malazgirt savaşından evvel birçok Selçuklu Beyi, önce doğu sonra batı Anadolu'ya yerleşmişlerdir.

14. yüzyıl ortalarında memleketini genişleten Karasi Beyliğini ilhak eden Orhan Gazi'nin, tesir ve nüfuzu İzmir'e kadar yayılmıştır. O tarihten itibaren Menderes belli bir köy olarak tanınmaya başlamıştır.

14. yüzyıl sonlarında Yıldırım Beyazıt İzmir'i ele geçirmiş ve Menderes çevresinde kendisini tanıtmış olan Cüneyt Bey'in babası İbrahim Ağay İzmir'e subaşı olarak atamıştır.

1403 yılının ilk günlerinde İzmir, Timur'un eline geçti.

Timur, Orta Asya'da yapacağı savaşlar için buradan ayrılırken eski topraklarını Aydınoğulları'na iade etti. Bundan sonra Cüneyt Bey Babasının ölümü ve Timur'un burayı terk etmesinden yararlanıp, Edirne'de hüküm sürmekte olan Yıldırım Beyazıt'ın oğlu Süleyman Çelebi'den de yardım görerek, Aydınoğullarını İzmir'den uzaklaştırdı.

1405-1406'dan sonra hamisi isyan ettiği için tevkif edilip Rumeli'ne sürüldü.

Daha sonra bir fırsatını bulup tekrar İzmir'e geldi. Osmanlı padişahlarının beşincisi ancak Osmanlı devletinin ikinci kurucusu kabul edilen Çelebi Mehmet, Osmanlı saltanatını ele geçirdikten sonra Cüneyt'e karşı harekete geçerek 1415 yılında İzmir'i kuşattı. Cüneyt Bey İzmir'i terk ederek Bizans'a sığındı. Ancak Bizanslılar kendisini hapsedtiler

Cüneyt Bey Çelebi Mehmet'in ölümünden sonra Bizans tarafından tahliye edildi.

Bundan sonra 1424 veya 1426 tarihinde İzmir'e gelerek bir süre tekrar buraya hakim oldu.

1424 veya 1426'da II. Murat tarafından yakalatılarak oğluyla beraber idam edildi.

Rodos'un fethine çıkan Kanuni Sultan Süleyman'ın orduları bir süre Menderes'te konaklamıştır.

9 Eylül 1922'de İzmir ile birlikte düşman işgalinden kurtarılmış ve Cumaovası adını almıştır. 3 Haziran 1988 tarihinde adı değiştirilerek "Menderes" olmuş ve ilçe haline getirilmiştir.

2.2. Coğrafi Yapısı

İlçede en önemli yükseltiler Çatalkaya ve Gümüşsu dağlarıdır.

Akarsu yönünden fakir olan ilçenin, Karakuyu, Görece, Kısık, Tahtalı ve Develi çayları birleşerek Bulgurca çayına kavuşmaktadır. Ayrıca Balaban ve Sandı göletleri ilçede tarım alanlarının sulamasında kullanılmaktadır.

İlçe iklimi, bağlı bulunduğu İzmir ilini andırmaktadır. Yalnız kışın nadir olarak soğuk yapar, gece ile gündüz arasında ısı farkı bariz olarak görülür. Yazın sabahları imbat adı verilen öğleden sonra da batıdan esen rüzgar kışın kuzeyden eser. Ormanları, umumiyetle kızılcam cinsindedir.

Keresteceliğe elverişli sayılmaz. Ormanlar arasında tek tük karaçam ve fıstık çamına rastlanmakla birlikte bu cinslerin bütün sahalara dağılmış bir görünümü yoktur.

Toprak türü itibariyle bu cins çamlar fazla ürememektedir. Her yıl meydana gelen büyük orman yangınları, Menderes'in Yeniköy, Efemçukuru, Değirmendere ve Ahmetli sırtlarını süsleyen bu güzel ağaçları kül haline getirmektedir.

Menderes İlçesi doğa özellikleri bakımından Ege'deki 9 turistik bölgeden birisi olan Özdere'yi ve satsuma mandalınınin bölgesi olan Gümüldür'ü sınırları içine almaktadır.

Kuşadası-Çeşme sahil şeridi üzerinde 22 km'lik birbirinden güzel koyları ve plajları ile önemli turistik beldelerimizden biridir. Su sorunu olmayan, tüm yerleşim yerlerinin arıtma İşlemleri tamamlanan, temiz denizi kumu ve güneşiyle dinlenilebilecek bir yerdir.

İzmir il merkezine 20 km uzaklıktaki denizden ortalama yüksekliği 64 metre olup Menderes'in Ege Denizi'ne 40 km kıyısı bulunmaktadır.

İklim ılımandır. Bitki örtüsüne çam ağaçları hakim olup yüzölçümünün yüzde 49'u ormanlık alandır.

Aylık ortalama yağış miktarı 52 mm olup, yıllık ortalama sıcaklık 17 °C'dir.

Merkez ilçedeki alan dağılımı şu şekildedir;

Tablo 1: Alan Dağılımı(2006)

	Yüzölçümü (da)	Pay (%)	Kişi başına düşen birim alan (m ²)
Konut alanı	15.000	10	180
Tarım alanı	130.000	87	1.563
Yeşil alan	1.500	1	18
Arkeolojik sit alanı	500	-	6
Diğer alanlar	3.000	2	36
Toplam İlçe	150.000	100,0	1.803

Kaynak: Menderes Kaymakamlığı, İzmir Tarım İl Müdürlüğü, 2006

Tablo 1’den de izlenebileceği gibi tipik bir tarım ilçesi olan Menderes’te tarım alanları yüzde 87’lik bir oranla önemli bir yer işgal etmektedir.

Menderes’te gelişen sanayi ve ticaret eksenine paralel olarak göç ve yerleşim de artmakta ve konut yapımı bu etkenlerin de etkisiyle ivme kazanmaktadır. Konut alanının yüzde 10’luk bir dilimde yer alması yapılaşmanın önemli bir yer tuttuğunun da göstergesi konumundadır.

Organize sanayi bölgesi, küçük sanayi sitesi gibi sanayi alanları merkez ilçe dışındaki Tekeli, Özdere ve Oğlananası gibi beldelerde bulunması nedeniyle Menderes Alan Dağılımı tablosuna dahil edilmemiştir.

2.3 Demografik Yapısı

İlçe merkez nüfusu 2000 yılı itibariyle 73.759, 2006 projeksiyonuna göre ise 83.185 kişidir. Kilometrekareye düşen kişi sayısı ise 2006 projeksiyonuna göre 113’dür.

Tablo 2: Nüfus Durumu(2006)

	2000			2006
	Erkek	Kadın	Toplam	Toplam*
İlçe Merkez	8.450	8.520	16.970	22.359
Köy	11.225	11.347	22.572	60.826
Bucak-Belde	16.702	17.515	34.217	-
Toplam	36.377	37.382	73.759	83.185

Kaynak: Menderes Kaymakamlığı, 2007.

*TÜİK Projeksiyonu, 2007

İlçe sınırları içinde 2 belediye ve 22 mahalle mevcuttur.

İlçenin sanayi potansiyelinin yüksek olması nedeniyle iş bulma ümidi taşıyan kişilerin ülkenin dört bir yanından ilçeye gelmesi nedeni ile nüfus, yıllık yüzde 3,7 gibi yüksek bir oranda artış göstermektedir.

İlçenin toplu konut alanı olması yeni inşaatlar için uygun yerler bulunması nedeniyle konut fiyatları ve kiralarının İzmir geneline oranla düşük seviyede bulunması da göçü artırıcı etki yapmaktadır.

Yüksek oranlı göç ve göç edenlerin düşük gelir düzeyi kaçak yapılaşmayı beraberinde getirmekte ve yer yer gecekondulaşma görülmektedir.

3. Ekonomi

İlçedeki tek enerji kaynağı elektrik enerjisidir.

Menderes İlçesi'nin ekonomisinde ağırlık sınai, tarım ve turizm faaliyetleri üzerinde yoğunlaşmaktadır.

İlçede çeşitli dallarda faaliyet gösteren sanayi kuruluşları bulunmasına rağmen, tarım ile turizm ilçe ekonomisinde önemli paya sahiptir.

Kısık Köy Organize Sanayi Sitesi kapsamında, 430.000 m² alan üzerinde kurulmuş, ağırlıklı olarak S.S İzmir Ağaç İşleri Sanayi sitelerinden oluşan yeni ESTİM (Ege Sanayicileri Ticaret İhracat Merkezi) bulunmaktadır.

Şu anda Ege Sanayicileri Ticaret İhracat Merkezi' nde metal işleri üzerine faaliyet gösteren 552, ağaç işleri üzerine faaliyet gösteren 300 işyeri mevcuttur.

Ayrıca Tekeli Beldesi sınırları içerisinde inşası İzmir Ticaret Odası tarafından yapılan İTOB Organize Sanayi Bölgesi bulunmaktadır.

İTOB Organize Sanayi Bölgesi' nde mobilya ve ağaç işleri atölyeleri, narenciye ürünleri, ambalajlama ve kasa yapım fabrikası, zeytinyağı kombinaları, tavukçuluk işletmeleri, tekel yaprak/tütün bakım atölyeleri ve Pınar Şaşal içme suyu işletmeleri vardır.

Turizm ise daha çok yerli müşterilere yönelik olup ikinci konutlar ağırlıklı bir yapı arz etmekte, Gümüldür-Özdere-Ahmetbeyli üçgeninde yoğunlaşmaktadır. Dolayısıyla ilçe ekonomisine katkısı sınırlı düzeyde kalmaktadır.

İlçede imalat sanayinde 1 adet 4.182.630 Dolarlık, otel-lokanta sektöründe yine 1 adet 241.026 Dolarlık teşvik belgesi alınmıştır.

İlçede İzmir Ticaret Odası'na kayıtlı 1.191 üye bulunmaktadır.

İlçede emekli ve çalışan sayılarına baktığımızda Emekli Sandığı, SSK ve Bağ-Kur üçlüsünün tümünden emekli aylığı alanların sayısı alınabildiği halde çalışan sayısı sadece SSK'dan alınabilmiştir.

İlçede SSK'ya bağlı çalışan sayısı 13.142, emekli sayısı ise 4.158'dir.

Emekli Sandığı'ndan aylık alan emekli sayısı 745, dul ve yetim aylığı alan sayısı ise 1.105'tir.

Bağ-Kur'dan ise 1.249 kişi malul, 426 kişi de ölüm aylığı almaktadır.

Tablo 3: Faaliyet Gösteren Firmalar(2006)

Kayıtlı Olduğu Oda	Firma Sayısı
İzmir Ticaret Odası	1.191
Ege Bölgesi Sanayi Odası	293
Ege İhracatçı Birlikleri	38
Toplam firma sayısı	1.522

Kaynak: Menderes ile ilgili İZTO, EBSO, EİB kayıtları, 2007.

İlçede; İzmir Ticaret Odası'na kayıtlı 1.191 ve Ege Bölgesi Sanayi Odası'na kayıtlı 293, Ege İhracatçı Birliklerine kayıtlı 38 ve toplamda 1.522 firma bulunmaktadır.

İlçede SSK'ya bağlı 13.142 kişi çalışmaktadır.

İlçede Emekli Sandığı'na bağlı 925, Bağ-Kur'dan 1755 ve SSK'dan 4.158 emekli, dul-yetim bulunmaktadır.

İlçede 4 banka, 7 şubesi ile hizmet vermektedir.

Tablo 4: En çok vergi veren ilk 20 firma(2006)

Sıra No	Ünvan	Tutar (YTL)
1.	MOPSAN İnş. San. ve Tic. AŞ	757.296,37
2.	Nesan Otomotiv San. ve Tic. Ltd. Şti.	225.178,77
3.	KİM KORD Endüstriyel Bez San. Tic. A.Ş	127.031,39
4.	KADOMA Orman Ür. San Tic. Ltd Şti.	91.653,47
5.	TOY AK Tekstil İnş. San. ve Tic. AŞ	82.433,21
6.	ÖZMAK Mak. San. ve Tic. Ltd. Şti.	81.041,04
7.	ORTOPRO Tıbbi Aletler San. Ve Tic. Ltd.	78.749,67
8.	SGS Mutfak Ekipmanları İth. İhr. Ltd.	68.966,48
9.	ŞAMPİYON Petrol Ürün.San. Tic. Ltd.	68.826,29
10.	ER-ALP Müzik Standı İth. İhr. Ltd.	68.365,42
11.	TEKNO-CTP Cam Takv. Polyester	66.224,68
12.	Özdere ÖZKANLAR PETROL	64.723,13
13.	AÇILIM Kutu San. Tic. AŞ.	62.848,97
14.	KARSAN Madeni Eşya San. Tic. Ltd.	62.174,77
15.	CİMAK Makine ve Zirai Ekipman San.	59.926,43
16.	YILDIRIMLAR Brode Tekstil San.Tic.	59.279,73
17.	BARLAS Saoğutma San. Tic. A.Ş	57.034,94
18.	İRFAN Etiket Baskı ve Ambalaj San.	56.507,13
19.	Mutlu KALIPÇILIK ve Metal San.	48.134,26
20.	Yiğitler Endüstriyel Mak. İmalat.	46.725,44

Kaynak: İzmir Vergi Dairesi Başkanlığı, Strateji Grup Müdürlüğü, Torbalı 2007

Tablo 5: En çok vergi veren ilk 20 mükellef(2006)

Sıra No	İsim	Tutar (YTL)
1.	Canan PALA	83.020,70
2.	Saliha UYSAL	77.772,56
3.	Sema MENKÜ	45.798,98
4.	Cengiz BAŞIKOĞLU	73.738,54
5.	Hikmet YÖNET	41.244,81
6.	Mustafa ÖZER	36.928,50
7.	Fikret GÜRE	31.065,83
8.	Özgül GÜLER	27.194,54
9.	Mustafa DİŞÇİ	26.970,00
10.	Bahattin GÜLBAĞ	25.411,58
11.	Necip ÖNAD	24.215,44
12.	Mehmet Ali SÖNMEZ	21.282,57
13.	Ahmet RENÇBER	20.333,64
14.	Aslı BALCI	19.380,33
15.	Öner Ferhal KUTLUK	17.558,17
16.	Dursun EKİZASLAN	16.915,35
17.	Burhan İLHAN	16.507,91
18.	Ali ÇINAR	16.452,19
19.	Cengiz ALGIN	15.588,98
20.	Haluk ADIN	15.432,18

Kaynak: İzmir Vergi Dairesi Başkanlığı, Strateji Grup Müdürlüğü, 2007.

3.1. Tarım

Menderes ilçe ekonomisi tarıma dayalı olup polikültür tarım yapılmaktadır. İlçede 9 adet sulama, 2 su ürünleri, 10 tarımsal kalkınma kooperatifi ve 1 “Örtüaltı Sebze Üreticileri Birliği” bulunmaktadır.

Tarımsal ürünlerde ağırlığı bağcılık almakta, onu önem sırasına göre narenciye, sebze, meyve ve süsbitkileri izlemektedir.

Tarım arazilerinin 4.370 dekarı ise kullanılmamaktadır

Tarım arazilerinin yüzde 60'ında kuru tarım, yüzde 40'ında sulu tarım yapılmaktadır.

3.1.1. Bitkisel üretim

Tablo 6: Tarımsal Alan Dağılımı(2006)

	Yüzölçümü (da)		2006 Pay (%)	Değişim (%)
	2002	2006		
Toplam tarım alanı *	233.420	233.038	100	-0,16
Tarla alanı	122.100	116.420	50,0	-4,7
Sebze alanı	20.500	17.152	7,4	-16,3
Meyve alanı	760	935	0,4	126,4
Süs bitkileri alanı	610	1.381	0,6	23,0
Bağ alanı	30.220	30.500	13,1	0,9
Narenciye alanı	12.900	13.600	5,8	5,5
Zeytin alanı	39.850	48.680	20,9	22,2
Tarıma elverişli boş arazi	6.480	4.370	1,8	-32,6
Sulanan Tarım Alanı	91.800	92.038	39,5	0,3

Kaynak: Tarım İl Müdürlüğü, Menderes, 2007.

*Menderes ve beldelerin tümünü kapsamaktadır.

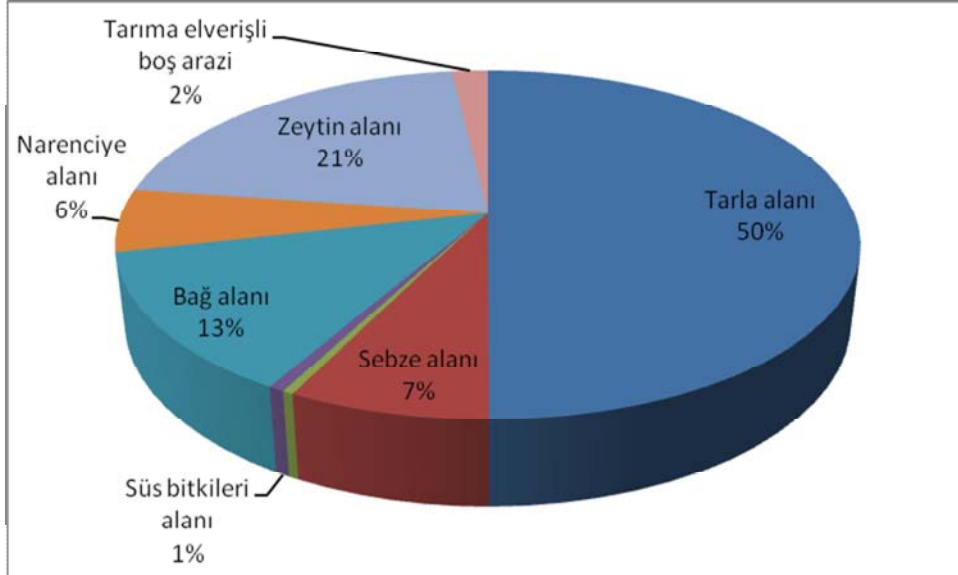
Toplam tarım alanı 2006 yılında 233.038 dekadır.

Tarım arazisinin % 50'si tarla alanı olarak kullanılmaktadır. 116.420 dekarlık tarla alanını 48.680 dekar ile zeytinlik, 30.500 dekar ile bağ alanı, 17.152 dekar ile sebze, 13.600 dekar ile narenciye, 1.381 dekar ile süs bitkileri ve 935 dekar ile de meyve alanı izlemektedir.

Tarıma elverişli boş arazi 4.370 dekadır.

Tarım alanlarının 92.038 dekarında sulama yapılırken 141.000 dekarlık alan sulanmamaktadır.

Grafik 1: Tarım Arazileri Dağılımı (2006)

Kaynak: Tablo 6

İlçede bitkisel ürün deseni oldukça gelişmiştir.

Tablo 7: Tarla Ürünleri Üretimi

Ürün	Ekiliş Alanı (da)			Üretim (ton)			Verim (kg/da)		
	2002	2006	Artış (%)	2002	2006	Artış (%)	2002	2006	Artış (%)
Mısır (silaj)	3.860	6.250	61,9	15.440	25.000	61,9	4.000	4.000	0
Mısır (dane)	50	4.500	8.900	35	5.400	15.329	700	1.200	71,4
Pamuk (kütlü)	20.200	12.000	-40,6	6.060	4.800	-20,8	3.000	4.000	33,3
Buğday	38.000	20.000	-47,4	15.200	8.000	-47,4	400	400	0
Fiğ (kuru)	100	1.000	900	30	500	1.567	300	500	66,7
Yonca (kuru)	400	1.000	150	500	1.500	200	1.250	1.500	20
Fiğ (yeşil)	500	1.700	240	600	2.040	240	600	1.200	100
Arpa (diğer)	2.850	4.500	57,9	855	1.350	57,9	300	300	0
Yulaf	3.800	0	-100	950	0	-100	250	0	-100
Patates	100	100	0	250	250	0	2.500	2.500	-100
Susam	100	100	0	6	4	-33,3	60	80	33,3
Nohut	200	200	0	22	20	-9,1	110	100	-9,1
Bakla (kuru)	-	100	-	-	25	-	-	250	-
Toplam	70.160	51.450	-26,6	39.948	48.889	22,4	-	-	-

Kaynak: Tarım İl Müdürlüğü, Menderes, 2007.

İlçedeki tarla ürün ekiliş alanı 2002 yılına oranla 2006 yılına göre yüzde 26.6 gibi önemli ölçüde azalmıştır. İlçenin tarla alanlarında mısır, pamuk, buğday, arpa, fiğ(yaş-kuru) ve yonca üretimi yapılmaktadır.

Üretim miktarları, ilimizin diğer ilçeleri ile karşılaştırıldığında önemli bir ağırlığa sahiptir.

Üretilen ürünlerden mısır, pamuk buğday ve arpa dikkati çekmektedir.

Kuru fasulye, ayçiçeği ve yulaf ekim ve üretimi ise 2006 yılında yapılmamıştır.

2002 yılında üretilmeyen bakla ise 2006 yılında 100 dekarlık bir alanda ekilmiştir.

Tablo 8: Sebze Üretimi

Ürün	Ekiliş Alanı (da)			Üretim (ton)			Verim (kg/da)		
	2002	2006	Artış (%)	2002	2006	Artış (%)	2002	2006	Artış (%)
Domates	500	1.000	100	2.500	2.500	0	500	250	-50
Enginar	500	1.000	100	1.300	1.300	0	2.600	1.300	-50
Karnabahar	50	50	0	100	100	0	2.000	2.000	0
Karpuz	10.500	5.200	-50,5	42.000	20.800	-50,5	4.000	4.000	-1,2
Patlıcan	200	200	0	500	500	0	2.500	2.500	0
Biber	2.100	2.100	0	3.780	4.680	23,8	1.800	1.800	7,6
Ispanak	100	100	0	80	80	0	800	800	0
Pırasa	50	50	0	125	125	0	2.500	2.500	0
Kavun	450	450	0	900	900	0	2.000	2.000	0
Börülce (taze)	50	50	0	30	45	50	600	900	12,5
Soğan (taze)	50	50	0	75	75	0	1.500	1.500	0
Lahana (beyaz)	50	50	0	175	175	0	3.500	3.500	0
Kabak (sakız)	250	250	0	425	425	0	1.700	1.700	0
Bakla	50	0	-100	45	0	-100	45	0	-
Biber(Sivri)	600	600	0	1.080	1.080	0	1.800	1.800	0
Toplam	15.500	11.150	-7.0	53.115	32.785	-38.2	---	---	---

Kaynak: Tarım İl Müdürlüğü, Menderes, 2007

Menderes tarımında sebze bir diğer uğraş alanıdır. 2006'da en geniş ekiliş alanına 5.200 dekar ile karpuz, 2.100 dekar ile biber, 1.000'er dekar ile domates ve enginar, 600 dekar ile sivri biber ve 450 dekar ile kavun sahiptir.

2006 yılında 1.000 tonun üzerinde üretim rakamı yakalayan 3 ürün kalemi bulunmaktadır. Bunlar; sırasıyla 20.800 ton ile karpuz, 4.680 ton ile biber , 2.500 ton ile domates, 1.300 ton ile enginar ve 1.080 ton sivri biberdir.

Tablo 9. Meyve Üretimi

Ürün	Meyve Veren Yaşta Ağaç Sayısı			Üretim (ton)			Verim (kg/ağaç)		
	2002	2006	Artış (%)	2.002	2006	Artış (%)	2002	2006	Artış (%)
Erik	28.150	28.150	0	563	563	0	20	20	0
Kayısı	15.100	15.100	0	302	302	0	20	20	0
Şeftali (diğer)	3.000	3.000	0	90	90	0	30	30	0
Elma (starking)	1.500	1.500	0-	45	45	0	30	30	0
Ayva	1.400	1.400	0	28	28	0	20	20	0
Kiraz	1.695	1.695	0	34	34	0	20	20	0
Nar	4.000	4.000	0	80	80	0	20	20	0
İncir	5.500	5.500	0	110	110	0	20	20	0
Dut	1.000	1.000	0	12	12	0	12	12	0
Ceviz	389	410	5,4	10	10	0	25	25	0
Badem	4.000	4.000	0	20	20	0	5	5	0
Zerdali	400	400	0	8	8	0	20	20	0
Armut	28.000	28.000	0	420	420	0	15	15	0
Zeytin (sofralık)	20.000	21.000	5	400	525	31,3	20	25	25
Limon	1.700	1.700	0	27	34	25,9	16	20	25
Portakal (washington)	6.000	6.000	0	300	360	5	50	32	-36
Mandalina (satsuma)	404.000	480.000	18,8	28.280	40.800	44,2	70	85	21,4
Zeytin (yağlık)	402.000	433.000	7,7	12.060	10.825	-2,6	30	25	-16,8
Toplam	933.749	1.053.205	3,2	52.446	72.561	9,6	---	---	---

Kaynak: Tarım İl Müdürlüğü, 2007.

Tablo 9.2: Meyve Üretimi (2)

Ürün	Ekiliş Alanı (da)			Üretim (ton)			Verim (kg/ağaç)		
	2002	2006	Artış (%)	2002	2006	Artış (%)	2002	2006	Artış (%)
Üzüm(sofçekirdeksiz)	455	9.700	2.031,9	1.152	9.700	742,1	120	1.000	208,3
Üzüm(sofr.çekirdekli)	960	4.650	384,4	4.095	4.185	2,2	425	900	111,7
Üzüm (kurut.çkdksiz)	4.500	4.500	0	4.410	4.410	-	450	1.000	36,1
Toplam	5.915	18.850	318,7	9.657	18.205	88,5	---	---	---

Kaynak: İl Tarım Müdürlüğü, 2007

2002 yılında üretilmesine rağmen bakla 2006 yılında üretimden kalkmış, buna karşın kıvrıcık marul, barbunya ve börülce ekilmeye başlamıştır.

Üretim miktarı açısından ise karpuz ilk sırada yer almış, bunu biber, domates, enginar ve kavun izlemiştir.

2006 yılında toplam 32.785 ton sebze üretilmiştir.

İlçede meyve alanlarında ağırlıklı olarak mandalina üretimi yapılmaktadır.

Mandalina üretimi toplam üretimin yüzde 56'sını oluşturmakta bu ürünü yüzde 25 ile üzüm üretimi izlemektedir.

Mandalina üzüm ve zeytin üretiminin toplam üretim içindeki ağırlığı yüzde 96'yı bulmaktadır.

Tarımın gelişmesine paralel olarak tarımda kullanılan alet ve ekipmanlar da önemli mevcuda ulaşmıştır.

Tablo 10: Tarımsal Alet ve Ekipman Varlığı(2006)

Alet-Ekipman	Adet	Alet-Ekipman	Adet
Pulluk	3.732	Pülverizatör	1.730
Kültüvatör	260	Kimyasal gübre dağıtıcısı	1260
Atomizör	145	Santrifüj pompa	90
Dişli tırmık	2.910	Elektropomp	1410
Tozlayıcı	90	Çayır biçme makinası	18
Motopomp (termik)	500	Traktör	3.095
Su tankeri (tarımda kullanılan)	1.800	Romörk	2.720
Seyyar süt sağ. makina ve tesisi	880	Yem hazırlama makinaları	35
Damla sulama ve yağmur. tesisi	1.350	Derin kuyu pompa	960
Toprak ve tesviye makinaları	10	Hayvanla- traktörle çekilen ara çapa makinaları	1.015
Merdane	70	Toprak frezesi (rotovatör)	80
Gübre dağıtım makinası	1.260	Fide dikim makinası	45
Hububat ekim makinası	8	Mısır silaj makinası	20

Kaynak: İl Tarım Müdürlüğü, Menderes, 2007.

Traktör, romörk, pulluk ve gübre dağıtma makinası tarımsal alet ve ekipman adedinde ilk sıraları almaktadır.

3.1.2. Hayvancılık

İlçe köylerinde hayvancılık da yapılmaktadır. Özellikle küçükbaş hayvancılık yaygındır. Hayvan varlığının ırklara göre dağılımı aşağıdaki çizelgede gösterilmiştir.

Tablo 11: Hayvan Varlığı(2006)

	2002	2006	Artış (%)
Sığır	6.445	10.725	66,4
Koyun	12.200	12.000	-1,6
Keçi	9.320	11.000	18
Tavuk	243.000	335.000	37,9
Hindi	68.000	33.500	-50,7

Kaynak: Tarım İl Müdürlüğü, 2007.

İlçede en çok tavuk yetiştirilmektedir. İlçede 2006 yılında 335.000 tavuk mevcudu vardır. Sığır, koyun ve keçi üretimi birbirine yakındır.

İşletmeler aile işletmesi niteliğinde olup 12.000 koyun, 11.000 keçi ve 10.725 sığır yetiştirilmektedir.

Bu hayvanlardan elde edilen hayvansal üretim miktarları ise şöyledir: 23.000 ton süt, 37.000 ton yumurta, 3.581 ton kırmızı ve beyaz et, 78 ton bal ve balmumu ile 10 ton yapağı üretilmektedir. Ayrıca ilçede deniz ve içsu üretimi olarak yılda 74 ton üretim gerçekleştirilmektedir.

3.1.3. Tarımsal üretim gelirleri

Tablo 12: Gayri Safi Tarımsal Gelir(2006)

Üretim Kolları	Üretim (Ton)			Gayri Safi Gelir (YTL)		
	2002	2006	Artış (%)	2002	2006	Artış (%)
Tarla Ürünleri	127.122	105.966	-16,6	10.133.585	12.307.180	21,4
Meyve	58.191	90.766	56	24.062.000	49.791.835	106,9
Sebze	155.316	179.638	15,7	8.742.750	10.523.750	20,4
Et	2.617	3.581	36,8	6.796.950	19.664.000	189,3
Beyaz	2.313	2.484	7,4	4.972.950	8.694.000	74,8
Kırmızı	304	1.097	260,9	1.824.000	10.970.000	501,4
Süt	20.160	23.000	14,1	6.451.200	9.800.000	51,9
Bal ve balmumu	20	78	29	100.000	624.000	524
Yapağı	9.2	10	8,8	10.120	17.500	72,9
Toplam	363.739,2	406.620	11,8	56.296.605	102.728.265	64
Yumurta*	29.550.000	37.000.000	25,2	3.546.000	6.660.000	165,2
Toplam	-	-	-	59.842.605	109.388.265	82,8

Kaynak: Tarım İl Müdürlüğü, 2007.

*Yumurta adet olarak alındığından üretimde toplama dahil edilmemiştir.

Gayrisafi tarımsal gelir açısından, et ürünleri, tarla ürünleri, sebze ve süt ürünleri il dört sırayı almaktadır. Meyve ürünleri üretimi ise oldukça düşüktür.

3.2. Sanayi

Tablo 13: Sanayi Alanları(2006)

	İsim	Kuruluş yılı	Toplam alan (km ²)	İşletme Sayısı		İstihdam (adet)
				Yabancı	Yerli	
OSB	İTOB Tekeli İm.	2001	2,554	364	2	200
	Kısıkköy	-	0,430		900	-
Küçük Sanayi Sitesi	Menderes	*	*	*	*	*
	Özdere	1993	6,990	-	-	-

Kaynak: Sanayi Ticaret İl Müdürlüğü, 2007.

*Bilinmiyor

İzmir'in eski yerleşim birimlerinden biri olan ilçe, sınai gelişime de açıktır.

Kısıkköy Organize Sanayi Sitesi kapsamında ağırlıklı olarak S.S İzmir Metal İşleri ve S.S İzmir Metal İşleri Sanayi Sitelerinden oluşan 430.000 m² üzerine kurulmuş, yeni adıyla ESTİM(Ege Sanayi Ticaret İhracat Merkezi) bulunmaktadır. Halen metal işlerinde faal olan 600, Ağaç işlerinde faal olan 300 olmak üzere 900 işyeri mevcuttur.

Ayrıca Tekeli Beldesi sınırları içerisinde İTOB Organize Sanayi Bölgesinin inşası yapılmaktadır.

Yanı sıra mobilya ve ağaç işleri atölyeleri, narenciye ürünleri, ambalajlama ve kasa yapım fabrikası, zeytinyağı kombinaları, tavukçuluk işletmeleri, Tekel Yaprak Tütün Bakım Atölyeleri ve içme suyu işletmeleri ilçenin muhtelif bölgelerinde faaliyet göstermektedir.

3.3. Ticaret

Tablo 14: Ticaret Merkezleri(2006)

	İsim	Toplam alan (m ²)	İşletme sayısı	Doluluk oranı (%)
Alışveriş merkezi	TANSAŞ	-	-	-
	ŞOK	-	-	-
	PEHLİVANOĞLU	-	-	-
	BİM	-	-	-
Pazaryeri	Menderes Eski Pazaryeri	4232	135	80
	Menderes 2. Yeni Pazaryeri	3714	41	50

Kaynak: Menderes İlçe Kaymakamlığı, 2007.

İlçede büyük çaplı ticaret merkezleri bulunmamaktadır. Mevcut işletmeler ise bölgesel değil mahalli düzeyde ihtiyaçları karşılamaya yetecek ölçekte dir.

İlçe ticaret hayatı hasat mevsimlerinde tarım gelirleri ile yaz sezonunda özellikle iç turizm gelirlerinden beslenmekte ve canlılık kazanmaktadır. Yanısıra civar beldelerdeki işletmelerin ihtiyaçları ve çalışanların yaptıkları alışverişler ticari hayata canlılık katan unsurlar arasında yer almaktadır.

Bununla birlikte İlçe'nin İzmir merkeze 20 km gibi oldukça yakın mesafede bulunması büyük ölçekli alışverişlerin de İzmir'den yapılmasına neden olmaktadır.

Bu nedenle ilçeye yörenin ihtiyaç ve beklentilerine yanıt verecek ölçekte yeni alışveriş merkezlerinin kurulması, ticaret hayatına daha fazla canlılık katabilecektir.

İlçede 2006 yılı itibariyle 28 firma 17.557.755 Dolarlık ihracat gerçekleştirmiştir. İthalat rakamının da 10 milyon Doların üzerinde olduğu tahmin edilmektedir.

3.4. Turizm

Tablo 15: Turistik Tesisler (2006)

Türü	Turizm işletme belgeli			Belediye Denetimli		
	Tesis sayısı	Oda sayısı	Yatak sayısı	Tesis sayısı	Oda sayısı	Yatak sayısı
Beş yıldız	3	429	513	-	-	-
Dört yıldız	5	344	880	-	-	-
Üç yıldız	2	455	940	-	-	-
Tatil köyü	1	-	-	-	-	-
Motel	1	15	30	10	109	222
Pansiyon	2	-	-	9	108	183
Apart otel	1	26	104	1	5	10
Butik otel	-	-	-	15	392	824
Toplam	15	1.269	2.467	35	614	1.239

Kaynak: Turizm İl Müdürlüğü, Gümüldür ve Özdere Belediye Kayıtları,2007

İlçede, Turizm İşletme Belgeli irili ufaklı 15 turistik tesisin 1.269 Odası ve 2.467 adet yatağı, Belediye denetimli 35 tesisin 614 Odası ve 1.269 adet yatağı bulunmaktadır.

Toplam 3.706 yatak turizmin hizmetindedir. Ancak yöre turizmini tanıtacak, festival, konser vb. etkinliklerin sınırlı oluşu nedeniyle yöre turizmi yeterince tanıtılamamakta ve konaklama tesisleri atıl kalmaktadır.

Oysa Özdere'de Club Yalı, Denizatı ve Sun Clup Yalı Mavi Bayrak alan plajlara sahiptir.

İlçe Özdere Beldesinde her yıl 21-22 Temmuz tarihleri arasında “Uluslar arası Özdere Festivali” düzenlenmektedir.

Bundan başka her yıl Temmuz-Eylül ayları arasında “Turizm ve Tanıtma” kampanyası yapılmaktadır.

Gümüldür Bölgesinde “Gümüldür Turizm ve Tanıtma Derneği” vasıtasıyla halkoyunları başta olmak üzere çeşitli etkinlikler de yapılmaktadır.

3.5. Kamu Maliyesi

İlçede 2006 yılında Belediye tarafından 295.892-YTL. gelir ve 65.326 YTL Çevre Temizlik Vergisi toplanmıştır.

Tablo 16: Vergi(2006)

		Mükellef sayısı	Tahakkuk edilen vergi tutarı (YTL)	Tahsil edilen vergi tutarı (YTL)
Maliye Bakanlığı	Gelir	3.732	27.510.471,00	17.496.011,31
	Kurumlar	1.026	7.549.667,27	4.561.838,75
	Katma değer	2.920	22.074.867,89	19.876.551,76
	Diğer	3.088	74.855.746,36	70.609.441,93
Belediye	Emlak	19.363	424.567,00	295.892,00
	Çevre temizlik	4.587	66.724	65.326,00
	Diğer	-	-	-
Toplam vergi gelirleri (YTL)			132.482.043,52	112.905.061,75

Kaynak: İl Vergi Dairesi Başkanlığı, İlçe Kaymakamlığı, 2007

İlçede 2006 sonu itibariyle 3.732 Gelir Vergisi mükellefi bulunmakta olup tahakkuk eden vergi 27.510.471.00 YTL'dir. Bu tahakkukun 17.496.011,31 tahsil edilmiştir.

Tahsilatın tahakkuka oranı ise 63,6'dır.

Kurumlar vergisi mükellef adedi ise 1.026 olup 7.549.667.27 YTL vergi tahakkuk ettirilmiş 4.561.838.75 YTL tahsilat yapılmıştır.

KDV mükellef adedi 2.920, diğer vergi mükellef adedi 3.088 olup tahakkuk ettirilen vergi tutarları sırasıyla 22.074.867,89 ve 74.855.746,36'dır.

Bunun KDV'de 19.876.551.76 ve diğer vergilerde 70.609.442.93 YTL'si tahsil edilmiştir.

Belediye bütçesi 2006 yılında 11.667.450 YTL olmuştur. Gelir-gider kalemi başa baş gerçekleşmiştir.

4. Sosyal Yapı

4.1. Eğitim

Okuma yazma oranı %99'dur.

İlçe merkezinde 1 genel ve 1 Anadolu Lisesi, Gümüldür Beldesinde 1 Genel Lise ile Özdere Beldesinde 1 Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi olmak üzere toplam 4 Ortaöğretim kurumu bulunmaktadır.

İlköğretimde 38 ve okul öncesinde 25 okulun bulunduğu ilçede 10.530 öğrenci öğrenim görmektedir.

İlçede öğretmen başına düşen öğrenci sayısı özellikle Okul Öncesi ve İlköğretimde yüksek bir oranda seyretmektedir.

Tablo 17: Eğitim Durumu (2006)

Türü	Adet	Erkek öğrenci	Kız öğrenci	Öğretmen sayısı	Öğretmen başına düşen öğrenci sayısı	
Okul Öncesi	25	260	270	10	53	
İlköğretim	38	4.432	4.039	232	36	
Ortaöğretim	Meslek lisesi	1	213	29	18	13
	Diğer liseler	3	589	698	70	18
Toplam	67	5.494	5.036	330	31	

Kaynak: İlçe Kaymakamlığı Menderes, 2007

İlçe Halk Eğitim Merkezine ait bir hizmet binası olmadığından Menderes İlköğretim Okulu Lojmanında eğitim görmektedir.

Müdürlükçe; bilgisayar, giyim, ahşap boyama, kumaş desenleme, giyim-ev aksesuarları, makine nakışı, ev mefruşatı dikimi, kalorifer ateşçiliği, el sanatları, batık, nakış, emlak komisyonculuğu, arıcılık, takı, kantin ve açık alan işletmeciliği, mum yapımı kursları yanında İngilizce, halk oyunları, Türk Dili Edebiyatı, tarih, coğrafya, matematik, Türkçe, fen bilgisi, sosyal bilgiler ve gitar kursları açılmıştır.

Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü bünyesinde 1 müdür 1 müdür başyardımcısı, 1 müdür yardımcısı, 2 kadrolu öğretmen, 11 kadrolu usta öğretici, 1 memur ve 1 hizmetli görev yapmaktadır.

İlçede okullar arası spor karşılaşmaları ve okul gecelerini gerçekleştirebilmek için çok amaçlı bir kapalı spor salonuna ihtiyaç vardır. Ayrıca ilçede kütüphane bulunmamakta ve şiddetle ihtiyaç duyulmaktadır. İlçede Öğretmenevi de yoktur.

Tablo 18: Eğitim Durumu(2006)

Türü	Adet	Erkek öğrenci	Kız öğrenci	Eğitmen sayısı
Dershane	3	145	167	18
Sürücü kursu	3	732	99	29
Halk eğitim merkezi	1	488	485	2
Toplam	7	1.365	751	49

Kaynak: İlçe Kaymakamlığı Menderes, 2007

İlçede özel eğitim alanında 3 özel dersane, 3 sürücü kursu ve 1 Halk Eğitim Merkezi faaliyet göstermekte ve 2.116 öğrenci faaliyet göstermektedir.

4.2. Sağlık

İlçede hastane olmayıp sağlık hizmetleri, 9 sağlık ocağında verilmektedir. Bunlar Menderes Merkez, Özdere, Gümüldür, Görece, Cumhuriyet, Değirmendere, Sancaklı, Tekeli, Oğlananası ve Çileme Sağlık Ocaklarıdır.

İlçenin Ataköy, Ahmetbeyli ve Develi beldelerinde ayrıca 3 adet de Sağlık Evi bulunmaktadır. Hastalar ileri tedavi hizmetleri için İzmir Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesi ile Selçuk Devlet Hastanesine gönderilmektedir. İlçede 7.229 kişi yeşil kart sahibidir.

Tablo 19: Sağlık Hizmetleri (2006)

		Adet		Doktor sayısı		Hemşire sayısı		Hizmet verilen hasta sayısı
		M	İ	M	İ	M	İ	
KAMU	Sağlık Ocağı	9	*	20	*	20	*	*
	Poliklinik	20	*	20	*	20	*	3.500
	Toplam	29	*	40	*	40	*	3.500
ÖZEL	Poliklinik	2	*	2	*	2	*	3.500
	Toplam	2	*	2	*	2	*	3.500
Genel Toplam		31		42	*	42		7.000

Kaynak: İlçe Kaymakamlığı, 2007.

M: Mevcut, İ: İhtiyaç

*Bilinmiyor

Tablo 20: Diğer Sağlık Hizmetleri

Tür		Adet
KAMU	Laboratuvar	1
	Aile Hekimi	19
	Özel muayenehane	1
	Eczane	25

Kaynak: İlçe Kaymakamlığı, 2007

İlçede diğer sağlık hizmetleri kapsamında 19 Aile Hekimi, 1 özel muayenehane, 25 eczane ve 1 laboratuvar bulunmaktadır.

4.3. Kültür ve Spor

Tablo 21: Kültürel Tesisler

Tür	Mevcut	İhtiyaç	Kapasite
Kütüphane	1	1	3.270
Sinema salonu(Özdere)	1	-	Yazlık sinema
Tiyatro salonu	1	-	1.200
Düzenlenen şenlik ve festival	2	-	-

Kaynak: Menderes İlçe Kaymakamlığı, 2007.

İlçe merkezinde kütüphane, sinema, tiyatro salonu vb. kültürel mekanlar bulunmamaktadır.

Ancak İlçenin Görece beldesinde 200 üye ve 3.270 kitap sayılı bir kütüphane hizmet vermektedir.

Ayrıca Gümüldür Beldesinde 1.200 kişilik bir tiyatro salonu bulunmaktadır.

İlçede Cumaovası Efeler Kültür Derneği ile Gümüldür Turizm ve Tanıtma Derneği bulunmaktadır.

Menderes'in Zeybek oyunları Ege Üniv. Devlet Türk Musikisi Konservatuvarı Türk Halk oyunları bölümünde derneğin katkılarıyla Cumaovası yöresi halk oyunları olarak öğretilmektedir.

Gümüldür Turizm ve Tanıtma Derneği başta yöre halkoyunlarının tanıtılması olmak üzere çeşitli etkinlikler düzenlemektedir.

İlçede Özdere turizm beldesinin tanıtılması amacıyla her yıl 21-22 Temmuz tarihleri arasında "Uluslar arası Özdere Festivali" düzenlenmektedir.

Ayrıca Temmuz ve Eylül aylarında "Turizm ve Tanıtma Kampanyası" ile çeşitli kültürel etkinlikler gerçekleştirilmektedir.

İlçede 44 cami ibadete açıktır.

Tablo 22: Sportif Tesisler

Tür		Mevcut	İhtiyaç
Spor kompleksi		0	5
Stadyum		0	1
Spor salonu	Kapalı		3
	Açık	0	7
	Toplam		10
Yüzme havuzu	Kapalı		4
	Açık	0	4
	Toplam		8
Tenis kortu	Kapalı		3
	Açık	0	3
	Toplam		6
Futbol sahası	Çim	1	4
	Toprak	1	-
	Toplam	2	4
Basketbol sahası	Kapalı	-	7
	Açık	1	7
	Toplam	1	14
Sporcu sağlık merkezi		-	2
Oyun Alanı/Parkı		-	3

Kaynak: İl Gençlik ve Spor Müdürlüğü, İlçe Kaymakamlığı Menderes 2007

İlçe sportif tesisler bakımından oldukça geri kalmış durumdadır. İlçede 2 futbol ve 1 basketbol sahası dışında sportif tesis bulunmamakta ancak 48 adet spor tesisine ihtiyaç duyulmaktadır.

İlçenin İzmir Merkezine yakınlığı, sağlık alanında olduğu gibi sportif alanda da ileri gitmesine engel olmuştur.

5. Altyapı

İzmir il merkezine 20 km. uzaklıkta olan Menderes ilçesinin ulaşım yönünden çok önemli sorunu bulunmamaktadır.

İzmir'i Aydına bağlayan duble yol ilçenin yakınından geçmektedir.

Menderes-Gümüldür ve Menderes Özdere hattına Tahtalı Barajı'nın her iki yakasından ulaşmak oldukça kolaylaşmıştır.

Yanısıra İzmir-Aliğa-Menderes metrosu yapım çalışmaları tamamlanmak üzeredir.

Ayrıca uluslararası niteliğe sahip Menderes Havalimanı bölgeye 5-6 km kadar oldukça yakın bir mesafededir.

İzmir-Aydın otobanına Gaziemir ve Kısıkköy gibi her iki akstan da ulaşmak mümkündür. Otobanın 40 km'lik kısmı ilçe sınırları içerisindedir.

Ayrıca, İlçeden İzmir'in çeşitli semtlerine minibüs ve belediye otobüsleri ile sefer yapılmaktadır.

İlçe köylerinin tamamının ulaşımı asfalt yoldan sağlanmaktadır.

İlçe sınırları içerisinde 20 adet dijital otomatik telefon santrali mevcuttur. Santrallerin toplam telefon kapasitesi 31.431 olup, 23.499 telefon aboneli bulunmaktadır.

Ayrıca ilçede 2.338 adet ADSL aboneli bulunmaktadır.

Ancak Kısıkköy, Özdere ve Gümüldür beldelerinde telefon santralleri haricindeki 16 ayrı santralde elektrik Jeneratörünün olmaması önemli bir sorun yaratmaktadır.

İlçede ulusal TV ve radyo kanalları izlenmekte yerel istasyon bulunmamakta ancak iki yerel gazete yayımlanmaktadır.

İlçede 5.360 konut bulunmaktadır.

İlçe ve beldelerde konut kiralari ortalama 250-500 YTL arasında değişmektedir.

İlçede altyapı çalışmaları devam etmektedir. Anayolların önemli bir bölümü asfaltlanmış olup, ara yolların kaldırım, çevre düzenleme ve yol çalışmaları ile kanalizasyon çalışmaları devam etmektedir.

Asfaltlanan ve kilit taşı döşenen yolların tretuvar ve su kanalı yapım çalışmaları devam etmektedir.

İlçe giriş kısımlarında bulunan ana yol güzergahlarının ışıklandırma işlemleri tamamlanmıştır.

İlçede nüfus artışı ve kullanım ihtiyacına paralel olarak içme suyu ihtiyacının karşılanması için içme suyu şebekesine ilave olarak 6 adet yeni su kuyusu açılmıştır.

Su kalitesini arttırmak amacıyla klorlama cihazları yenilenmiştir.

Gümüldür ve Özdere beldeleri, Cumhuriyet ve İnönü mahallelerinde kanalizasyon çalışmaları, ya da çalışma sonrası bozulan yolların yenilenmesi devam etmektedir.

Tablo 23: Hanehalkı Temel Altyapı Gereksinimleri(2006)

		Elektrik	Su	Telefon
Abone sayıları	Konut	20.668	10.627	18.790
	İşyeri	2.398	770	2.414
	Diğer	256	-	-
	Toplam	23.322	11.397	21.204

Kaynak: Menderes Telekom, Tedaş, İZSU kayıtları 2007.

Tablo 24: Enerji Kaynakları, Arıtma Tesisleri(2006)

	Var / Yok	Adet	İhtiyaç
Arıtma tesisi	Var		-

Kaynak: Menderes Belediyesi, 2007

İlçenin kanalizasyon yapısı yeterli olmayıp, alt yapı çalışmaları devam etmektedir.

6. Sorunlar ve Çözüm Önerileri

İlçede başta kaymakamlık, vergi dairesi vb. pek çok kurumun binaları yok yada yetersizdir.

İlçe merkezinde çarşı düzenlemesi ve yeni ticari alanların ivedi olarak yapılması sağlanmalıdır.

Menderes'e girişte Telekom'un depo olarak kullandığı yaklaşık 14 dönümlük arazi, Menderes'te kötü bir görünüm sergilemesinden dolayı kaldırılmalıdır.

Menderes, meslek lisesi olmayan ender ilçelerden biridir. İlçe merkezinde genel lisenin öğrenci yükünü hafifleterek öğrencileri mesleki eğitime yönlendirecek bir Endüstri Meslek Lisesine şiddetle ihtiyaç duyulmaktadır.

Yörenin denize paralel onlarca kilometre sahil şeridi olmasına rağmen sektör sahipsiz durumdadır. Turizmde tanıtım atağı gerçekleştirilmesi, turistik aktivitelere ivme kazandırılabilmesi için girişimcilerden teşekkül edecek bir turizm derneği bulunmamaktadır.

İlçeye kapalı spor salonu yapılması gerekmektedir.

İlçede çeşitli meyve, sebze ve süs bitkileri üretimi yapılmaktadır. Bu ürünlerin pazarlanmasını ve depolanmasını sağlayacak bir soğuk hava deposu ise bulunmamaktadır.

İlçe Merkezi'nde hem genel lisenin öğrenci yükünü hafifletecek, hem de öğrencileri mesleki eğitime yönlendirecek bir teknik liseye ihtiyaç duyulmaktadır.

Menderes Kanalizasyon Projesi çalışmalarının yüzde 80'i tamamlanmıştır. Kalan kısmın tamamlanabilmesi için İzmir Büyükşehir Belediyesi'nce gerekli finansman desteği sağlanmalıdır.

Gümüldür beldesinde kanalizasyon sorunu henüz çözümlenememiş olup, çalışmalar devam etmektedir.

Tekeli Belediyesi'nin kanalizasyon, altyapı, parsel baca çalışmaları devam etmekte olup, yörede çok amaçlı sosyal tesis ihtiyacı devam etmektedir.

Tahtalı Havzası Koruma Yönetmeliği güncellenmelidir.

Tahtalı Havzasında bulunan Değirmendere Belediyesi, Tahtalı Baraj Havzası nedeniyle kısa, orta ve uzun mesafeli koruma alanlarının içerisinde kalmakta ve yerleşim alanı içerisinde üçüncü derece sit alanına girmektedir.

Yerleşik alan sınırı dışı ise Tahtalı Barajı Koruma Havzası içerisinde kaldığından gelişme bölgesinin oluşturulmasına izin verilmemektedir. Belirtilen kısıtlamalar çerçevesinde beldenin gelişebilmesi için proje üretme ve geliştirmenin zor şartlar altında gerçekleştirilmektedir.

Menderes ilçe merkezi, Kısık Köyü, Özdere(Çukuraltı) ve Gümüldür beldelerinde telefon santralleri haricindeki 16 ayrı santralde elektrik jeneratörüne ihtiyaç vardır.

Telefon kablo şebekesinin yüzde 90'ının havada oluşu ve yörede yapılan avcılığın yaygınlığı nedeniyle tüfek saçmaları kablo şebekelerine zarar vermektedir. Anılan şebekelere zarar verilmesini önlemek amacıyla yer altına alınmalıdır.

İlçe merkezinde devam eden altyapı çalışmaları kapsamında su kanalı ve tretuvar ve su kanalı yapım çalışmaları için yeterli ödenek temin edilmelidir.

Nazar boncuğu üretim ve teşhir salonu inşa çalışmaları tamamlanmalıdır.

Turizm, tarım ve sanayi olmak üzere üç temel alanda yoğun bir hareketlilik ve potansiyele sahip olan Menderes İlçesi sınırlarının ve zenginliklerinin tanıtılması çok yönlü tanıtımına ihtiyaç bulunmaktadır.

En kısa sürede maddi imkansızlıklar nedeniyle gerçekleştirilemeyen bir huzur evinin yapılması planlanmaktadır.

Tahtalı Barajı Koruma Havzasında tarımdan kaynaklanan kirlenmenin önlenmesi için ekolojik tarım uygulanmalıdır.

Bölgedeki mevcut arsaların çağdaş kentleşmeye nasıl açılacağı konusunda proje geliştirilmelidir.

Havzada;

*Ekolojik tarımın uygulanması için çiftçiler eğitilmeli,

*İlçede üretilen tarım ürünlerinin alıcı bulabilmesi için, anlaşmalı tarımın teşvik edilmeli,

*İlaç ve gübre kısıtlaması sonucu çiftçinin olası gelir kaybının önlenmesi açısından, T.C Ziraat Bankası mevzuatında değişiklik yapılarak havzada bulunan çiftçiye düşük faizli ve uzun vadeli kredi temin edilmeli,

*Seralarda üstten havalandırma yapılmalı,

Geniş kapsamlı üretici(çiftçi) birlikleri kurulmalıdır.

Ayrıca Menderes sebze-meyve halinin kurulması için başlatılan çalışmaların tamamlanması gerekmektedir. Halin kurulması ile ilçedeki sebze ve meyve satışları kayıt altına alınacak böylece üreticinin malları daha iyi değerlendirilecektir.

İzmir Büyükşehir Belediyesi ile TCDD'nin ortaklaşa gerçekleştireceği Aliğa-Menderes banliyö hattını metro standardına çıkarma projesi bir an önce tamamlanmalıdır.

Kat üstü demir donatısı tamamlanmış olan kültür merkezi tamamlanarak hizmete açılmalıdır.

Kemalpaşa mahallesinde bulunan futbol sahasının toprak zemin çimlendirilerek sahanın etrafına koşu parkuru yapılmalıdır.

Kuşadası'ndan Özdere ve Gümüldür'e uzanan anayol üzerindeki ticaret alanının projelendirmesi ve yer tahsisi yapılmış olup inşaatına bir an önce başlanmalıdır.

7. Yatırım Olanakları

Menderes Tekeli OSB, Kısıkköy Sanayi Siteleri yatırım açısından cazip olanaklar sunmaktadır.

İlçe gerek turizm gerekse sanayileşme açısından önemli bir potansiyele sahiptir.

Ancak, yeterli sanayi yatırımı bulunmamaktadır.

İlçede iş yeri merkezlerine de ihtiyaç duyulmaktadır. Pasaj ve işhanı şeklinde gerçekleştirilecek bu yatırımlar ilçe ticaretine canlılık kazandıracaktır.

İzmir'e yakınlık, turizm bölgelerine geçiş güzergahında olması, güçlü bir tarımsal üretim yapısı, ilçeye olan ilgiyi artırmıştır.

İzmir’de yerleşim ve ticari mekan alanının sınırlı olması doğal gelişim aksını Menderes-Torbalı aksına çevirmiştir.

Ayrıca Aliğa-İzmir-Cumaovası metro yapımının tamamlanma aşamasına gelmesi ulaşımda zaman kaybını asgariye indireceğinden bölgeye göçü de arttırabilecektir.

Tablo 25. İlçenin Swot Analizi

Güçlü Yönleri	Zayıf Yönleri
<ul style="list-style-type: none"> -İlçe bir sanayi ve konut alanı niteliğindedir. -Gümüldür ve Özdere beldelerinin deniz kıyısında bulunması, turizm ve konut yatırımlarını canlandırmaktadır.	<ul style="list-style-type: none"> -İlçenin sadece bir sanayi ve konut alanı görünümünde olması, yeşillendirme ve sosyal kültürel alanların yok denemek kadar az olması bir dezavantaj niteliğindedir. -Tahtalı Barajı Koruma Havza Yönetmeliği nedeniyle ilçede toprak kirliliğine yol açacağı gerekçesiyle tarımsal, hayvancılık faaliyetleri kısıtlanmaktadır.
Yatırım Olanakları	Tehditleri
<ul style="list-style-type: none"> -Turistik konaklama tesisleri kurulabilir. - Pasaj ve işhanı şeklinde iş merkezleri kurulabilir. - İlçe bir alışveriş ve eğlence merkezi kimliğine büründürülebilir.	<ul style="list-style-type: none"> - Harmandalı çöplüğünün İlçeye yakınlığı koku problemine yol açmakta, İzmir Büyük Kanal Projesinin arıtma tesislerinin bu problemi artıracığı düşünülmektedir.

8. Sonuç

Menderes, İzmir’in metropol ilçelerinden olup esasen tarıma dayalı üretim yapısına sahip bir ilçedir.

Bununla birlikte bu eksene ek olarak doğusunda sınai filizlenme, batısında ise turizmin canlılık kazanması, ekonomik tablosunu da aynı zamanda şekillendirmektedir.

İlçede önemli ticari merkezlerin bulunmaması, sağlık hizmeti veren kuruluşların yetersizliği, eğitim kurumlarının azlığı, kültür ve sportif mekanların yetersizliği ilçenin İzmir gibi dev bir İl’in metropolün yanında olması nedeniyle ihmal edilmesinden kaynaklandığı söylenebilir.

Bununla birlikte İzmir’deki konut, ticari mekan, sanayi alanları vb. doygunluğa ulaşılması ilçenin gelişme şansını da arttırmaktadır.

Kaldı ki havaalanı, otoyol, duble yol gibi ulaşım mekanlarının yakınında olması yanı sıra Aliğa-İzmir-Cumaovası metro sisteminin de devreye girmesiyle bölgenin önemli bir cazibe merkezi olacağı belirtilebilir.

Ancak ilçenin İzmir gibi devasa ilin gölgesinde kalmasının dezavantajları da yaşanmaktadır. İlçede, İzmir’de çok sayıda üniversite ve devlet hastanesi bulunması nedeniyle devlet hastanesi bulunmamaktadır.

İhtiyaç olmasına rağmen, yatırım kararlarında dikkate alınmamaktadır.

Ayrıca bölgede işçilere hizmet verecek bir SSK hastanesi de yoktur.

Eğitimde de tablo aynıdır. Üniversite ve yüksek okul yoktur. Özel dersaneler yakın olması nedeniyle İzmir’de yoğunlaşmıştır.

Mevcut tablo böyle olmakla birlikte İzmir’in banliyösü konumunda olan Menderes’in; yeni yapılaşma, ticaretin gelişmesi ve turizm alanlarında yakın gelecekte önemli ilerlemeler kaydetmesi beklenmektedir.

Özdere ve Gümüldür gibi turizm potansiyeli mevcut iki belde iyi değerlendirilebilir, dışarıya iyi tanıtılabilirse turizm de önemli bir gelir kaynağı olabilir.

9. İletişim

Tablo 26. İletişim Bilgileri

	Adres	Telefon	Faks	E-Mail
Kaymakamlık	Menderes Kaymakamlığı Hükümet Konağı Menderes - İZMİR	(232) 782 14 44	(232) 782 14 62	351menderes kaymakam@ icisleri.gov.tr.
Belediye Başkanlığı	Kasım Paşa Mah. Cumhuriyet Meydanı N.1 Menderes - İZMİR	(232) 782 10 06	(232) 782 13 07	info@ menderes.bel.tr
Esnaf ve Sanatkârlar Odası	Kasımpaşa Mah.203 sok. Aras Apt. No:3 Kat:1 D:2 Menderes - İZMİR	(232) 782 10 22	(232) 782 10 22	*
İlçe Emniyet	Kasımpaşa Mah. 234 Sok.No:10 Menderes - İZMİR	(232) 782 14 20	(232) 782 14 22	*

*Bilgi alınamadı